

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
เลขรับ 5499
วันที่ 26 ก.ค. 2566
เวลา 10.04

ที่ นร ๐๕๐๓/๑๗๒๓๓

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒๒ กรกฎาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ผลการพิจารณารายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง ความเสียหายจากข้อผูกพันสัญญาในการดำเนินโครงการของรัฐ ของคณะกรรมการการศึกษาตรวจสอบเรื่องการทุจริต ประพฤติมิชอบและเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา

เรียน เลขาธิการวุฒิสภา

อ้างถึง หนังสือสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ที่ สว ๐๐๐๗/๔๐๒๓ ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๖๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค ๐๘๒๐.๒/๗๓๑๕ ลงวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๖๖ และเอกสารประกอบ

ตามที่ได้ส่งรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง ความเสียหายจากข้อผูกพันสัญญาในการดำเนินโครงการของรัฐ ของคณะกรรมการการศึกษาตรวจสอบเรื่องการทุจริต ประพฤติมิชอบและเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา ไปเพื่อดำเนินการ นั้น

กระทรวงการคลังได้เสนอผลการพิจารณาในเรื่องดังกล่าวมาเพื่อดำเนินการ ความละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๒๕๖๖ รับทราบผลการพิจารณารายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง ความเสียหายจากข้อผูกพันสัญญาในการดำเนินโครงการของรัฐ ของคณะกรรมการการศึกษาตรวจสอบเรื่องการทุจริต ประพฤติมิชอบและเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ และแจ้งให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาทราบต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ ทั้งนี้ ได้แจ้งให้กระทรวงการคลังส่งผลการพิจารณาในเรื่องนี้ให้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาโดยตรงต่อไปแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(นางณัฐฎาจารย์ อนันตศิลป์)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
รับที่ ๑๗๕/๖๖ วันที่ ๒๖ / ก.ค. / ๖๖
เวลา ๑๐.๕๓ น. ส่ง พ.ร.ง.
สำนักการประชุม

กองนิติธรรม

โทร. ๐๒ ๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๑๓๔๒ (วนิช)

โทรสาร ๐ ๒๒๘๒ ๘๑๒๑

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : saraban@soc.go.th

กลุ่มงานพระราชบัญญัติ
รับที่ 109/66
วันที่ ๒๖ / ก.ค. / ๖๖
เวลา ๓.๓๓

ที่ กค ๐๘๒๐.๒/๗๓ ๑๕

กระทรวงการคลัง

ถนนพระรามที่ ๖ กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐

๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖

เรื่อง รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง ความเสียหายจากข้อผูกพันสัญญาในการดำเนินโครงการของรัฐ
ของคณะกรรมการการศึกษาตรวจสอบเรื่องการทุจริต ประพฤติมิชอบและเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร ๐๕๐๓/๒๙๙๒๔ ลงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๕

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารสรุปผลการพิจารณาและการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับรายงานการพิจารณาศึกษา
เรื่อง ความเสียหายจากข้อผูกพันสัญญาในการดำเนินโครงการของรัฐของคณะกรรมการการศึกษา
ตรวจสอบเรื่องการทุจริต ประพฤติมิชอบและเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแจ้งว่า สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้เสนอ
รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง ความเสียหายจากข้อผูกพันสัญญาในการดำเนินโครงการของรัฐ
(รายงานการพิจารณาศึกษา) ของคณะกรรมการการศึกษาตรวจสอบเรื่องการทุจริต ประพฤติมิชอบ
และเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา (คณะกรรมการฯ) มาเพื่อดำเนินการ ซึ่งต่อมารองนายกรัฐมนตรี
(นายสุพัฒนพงษ์ พันธ์มีเชาว์) ได้มีข้อสั่งการให้กระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานหลักในการพิจารณารายงาน
การพิจารณาศึกษาฯ โดยให้ดำเนินการร่วมกับหน่วยงานต่างๆ และสรุปผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการ
เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวในภาพรวม แล้วส่งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป
ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงการคลังในฐานะหน่วยงานหลักร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งประกอบด้วย
กระทรวงคมนาคม กระทรวงยุติธรรม สำนักงบประมาณ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด และสถาบันอนุญาโตตุลาการ กระทรวงยุติธรรม ได้ศึกษา
และพิจารณารายงานการพิจารณาศึกษาฯ รวมถึงข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ แล้ว
ขอเรียนดังนี้

๑. สารสำคัญและข้อเท็จจริงของรายงานการพิจารณาศึกษาฯ

คณะกรรมการฯ ได้ทราบถึงปัญหาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากข้อผูกพันสัญญา
ในการดำเนินโครงการของรัฐ จึงดำเนินการศึกษา เรื่อง ความเสียหายจากข้อผูกพันสัญญาในการดำเนินโครงการ
ของรัฐในเชิงลึก เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาข้อพิพาท พร้อมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะ
มาตรการ แนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายในอนาคต ทั้งนี้ รายงาน
การพิจารณาศึกษาฯ สามารถสรุปได้ดังนี้

๑.๑ รายงานการพิจารณาศึกษา เป็นการศึกษาคณิศความเสียหายจากข้อผูกพันสัญญา ในการดำเนินโครงการของรัฐที่มีการฟ้องร้องเรียกค่าชดเชยจากเอกชนคู่กรณี/คู่สัญญา ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนและก่อให้เกิดความเสียหายต่องบประมาณและการบริหารภาครัฐ โดยการศึกษาเกี่ยวกับนโยบาย ความเป็นมาของโครงการ ขั้นตอนและกระบวนการในการดำเนินโครงการ การกำหนดคุณสมบัติ Terms of Reference (TOR) การประมูลและสัมปทาน ข้อสัญญา การบริหารสัญญา ปัญหา อุปสรรคระหว่างการดำเนินโครงการ และกระบวนการบอกเลิกสัญญา จำนวน ๕ โครงการ ประกอบด้วย โครงการระบบการขนส่งทางรถไฟยกระดับในกรุงเทพมหานคร (Bangkok Elevated Road and Train System – BERTS) หรือโครงการไฮปเวลล์ โครงการทางด่วนบางปะอิน – ปากเกร็ด และทางยกระดับดอนเมืองโทลล์เวย์ ส่วนต่อขยายอนุสรณ์สถานแห่งชาติ – รังสิต สัญญาส่วนแบ่งรายได้จากการก่อสร้างโครงข่ายเคเบิลได้นำ โครงการไฟฟ้าชีวมวลและโครงการพลังงานไฟฟ้าแสงอาทิตย์ และโครงการก่อสร้างบ่อบำบัดน้ำเสียคลองด่าน

๑.๒ จากสภาพปัญหา สาเหตุ และข้อเท็จจริงที่ปรากฏจากการศึกษาความเสียหายจากข้อผูกพันสัญญาในการดำเนินโครงการของรัฐ พบว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นประกอบด้วยปัญหาข้อเท็จจริง และปัญหาข้อกฎหมาย ในประเด็นปัญหาข้อกฎหมายได้มีการแก้ไขไปในหลายส่วน โดยเฉพาะพระราชบัญญัติการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน พ.ศ. ๒๕๖๒ (พ.ร.บ. การร่วมลงทุนฯ ปี ๒๕๖๒) และพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ (พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างฯ ปี ๒๕๖๐) โดยจากรายงานการพิจารณาศึกษา คณะกรรมการฯ ได้มีประเด็นข้อสังเกต ๑๐ ประเด็นหลักดังนี้

๑.๒.๑ การกำหนดนโยบายให้หน่วยงานภาครัฐถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดในการทำสัญญาระหว่างภาครัฐกับเอกชน

๑.๒.๒ การเพิ่มประสิทธิภาพการระงับข้อพิพาทสัญญาอนุญาโตตุลาการ

๑.๒.๓ การตรวจสอบและการพัฒนาระบบกำกับติดตามการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ของหน่วยงานภาครัฐ

๑.๒.๔ การเสนอโครงการและการกำหนด TOR โดยการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดทำรายงานการศึกษาและวิเคราะห์ก่อนเสนอโครงการสัมปทานของรัฐไว้อย่างชัดเจน

๑.๒.๕ การคัดเลือกเอกชน

๑.๒.๖ การยกร่าง แก้ไข และการทำสัญญาใหม่

๑.๒.๗ การบริหารสัญญาและการดำเนินโครงการ

๑.๒.๘ การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการทำโครงการหรือสัญญากับภาคเอกชน โดยกำหนดให้ใช้กระบวนการทางศาลในกรณีที่เกิดข้อพิพาทในสัญญาระหว่างภาครัฐและเอกชนหรือสัญญาสัมปทาน หรือข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะ

๑.๒.๙ การนำข้อตกลงคุณธรรม (Integrity Pact) มาใช้กับโครงการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชนทุกโครงการ ตามแนวทาง พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างฯ ปี ๒๕๖๐

๑.๒.๑๐ การทบทวนการระงับข้อพิพาทในสัญญาทางปกครองโดยเฉพาะสัญญาที่เกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานและการบริการสาธารณะ โดยเห็นควรให้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ (พ.ร.บ. อนุญาโตตุลาการฯ ปี ๒๕๔๕)

๑.๓ คณะกรรมาธิการฯ ได้มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากข้อสังเกตในข้อ ๑.๒ สรุปได้ว่า สำหรับการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน ภาครัฐอาจกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ เช่น การกำหนดหลักการเพิ่มเติมสำหรับกรณีที่เกิดเหตุการณ์ที่ไม่อาจคาดเดาได้สำหรับการกำหนดถึงหลักการแบ่งรายได้สำหรับสัญญาสัมปทาน การให้คุณค่ากับความเสียงทางการเมืองหรือนโยบายของรัฐ การพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ เพื่อป้องกันการทุจริตจากการแทรกแซงของฝ่ายการเมือง ภาครัฐควรมีมาตรการพิเศษขึ้นมาเป็นการเฉพาะที่มุ่งเน้นการลงทุนขนาดใหญ่ ภายใต้หลักการสำคัญ คือ “ต้องบริหารโครงการด้วยความโปร่งใส ภายใต้หลักธรรมาภิบาลโดยเคร่งครัด” และต้องเน้นเรื่องความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของทุกภาคส่วน นอกจากนี้ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสัญญาอนุญาโตตุลาการ รัฐบาลจะต้องกำหนดหรือสั่งการให้หน่วยงานดำเนินการตามสัญญาอย่างเคร่งครัด โดยจะต้องมีการหารือกับสำนักงานอัยการสูงสุด ในกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงควรศึกษาความเป็นไปได้ในการปรับปรุง พ.ร.บ. อนุญาโตตุลาการฯ ปี ๒๕๔๕ ด้วย

๒. สรุปการดำเนินการและความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงการคลังในฐานะหน่วยงานหลักร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ศึกษาและพิจารณารายงานการพิจารณาศึกษา เพื่อให้ได้ข้อสังเกตและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการดำเนินการสำหรับเรื่องดังกล่าวในภาพรวม จึงได้ดำเนินการดังนี้

๒.๑ เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๖๖ กระทรวงการคลังได้ขอความอนุเคราะห์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย กระทรวงคมนาคม กระทรวงยุติธรรม สำนักงานงบประมาณ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด และสถาบันอนุญาโตตุลาการ กระทรวงยุติธรรม จัดทำรายงานการดำเนินการตามรายงานการพิจารณาศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของหน่วยงานดังกล่าว และต่อมาเมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๖ กระทรวงการคลังได้จัดประชุมหารือกับหน่วยงานข้างต้นเพื่อสรุปผลการพิจารณาและการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับรายงานการพิจารณาศึกษา

๒.๒ กระทรวงการคลังและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้สรุปผลการพิจารณาและการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับรายงานการพิจารณาศึกษา ว่า ในภาพรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมาธิการฯ ครบทุกประเด็นแล้ว ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นสอดคล้องกับข้อสังเกตและข้อเสนอแนะดังกล่าว โดยข้อสังเกตส่วนมากได้มีการดำเนินการภายใต้กลไกของ พ.ร.บ. การร่วมลงทุนฯ ปี ๒๕๖๒ และ พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างฯ ปี ๒๕๖๐ ประกอบกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้องแล้ว

สำหรับแนวทางที่จะปรับปรุงแก้ไข พ.ร.บ. อนุญาตตุลาการฯ ปี ๒๕๔๕ ในประเด็นเรื่อง “ศาลที่มีเขตอำนาจ” “คำสั่งคุ้มครองชั่วคราว” “หน่วยงานที่มีอำนาจแต่งตั้งอนุญาตตุลาการ” “เหตุแห่งการเพิกถอนคำชี้ขาด” และประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้องนั้น กระทรวงยุติธรรม และสถาบันอนุญาตตุลาการ กระทรวงยุติธรรม จะพิจารณาดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป อย่างไรก็ดี สำหรับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของคณะกรรมการฯ ในบางประเด็นที่ในปัจจุบันอาจมีข้อจำกัดในการปฏิบัติตาม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบและจะนำไปประกอบการพิจารณาปรับปรุงมาตรการและแนวทางต่างๆ รวมถึงกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานต่อไป รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอาคม เตมพิทยาไพสิฐ)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ

กองส่งเสริมการให้เอกชนร่วมลงทุนในกิจการของรัฐ

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๙๘ ๕๘๘๐-๗ ต่อ ๓๑๔๐

โทรสาร ๐ ๒๒๗๙ ๘๕๔๗ ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ nanthapong_s@sespo.go.th

เอกสารสรุปผลการพิจารณาและการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับ
รายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง ความเสียหายจากข้อผูกพันสัญญา
ในการดำเนินโครงการของรัฐของคณะกรรมการการศึกษาตรวจสอบ
เรื่องการทุจริต ประพฤติมิชอบและเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ กระทรวงการคลัง

เอกสารรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง ความเสียหายจากข้อผูกพันสัญญาในการดำเนินโครงการของรัฐ ของคณะกรรมการการศึกษาตรวจสอบเรื่องการทุจริต ประพฤติมิชอบและเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา

๑. ความเป็นมา

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาได้เสนอรายงานการพิจารณาศึกษา เรื่อง ความเสียหายจากข้อผูกพันสัญญา ในการดำเนินโครงการของรัฐ (รายงานการพิจารณาศึกษา) ของคณะกรรมการการศึกษาตรวจสอบเรื่องการทุจริต ประพฤติมิชอบและเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา (คณะกรรมการฯ) ต่อสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ต่อมารองนายกรัฐมนตรี (นายสุพัฒนพงษ์ พันธ์มีเชาว์) สั่งและปฏิบัติหน้าที่ แทนนายกรัฐมนตรีมีคำสั่งให้กระทรวงการคลังเป็นหน่วยงานหลักรับรายงานพร้อมทั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ ของคณะกรรมการฯ ไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงคมนาคม กระทรวงยุติธรรม สำนักงบประมาณ (ส.ง.ป.) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) สำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานอัยการสูงสุด (อส.) และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของรายงานการศึกษาฯ พร้อมทั้งข้อสังเกตและข้อเสนอแนะดังกล่าวและสรุปผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ในภาพรวม

๒. ข้อเท็จจริง

คณะกรรมการฯ ได้ทราบถึงปัญหาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการข้อผูกพันสัญญาในการดำเนินโครงการของรัฐ จึงดำเนินการศึกษา เรื่อง ความเสียหายจากข้อผูกพันสัญญาในการดำเนินโครงการของรัฐในเชิงลึก เพื่อให้ทราบถึงสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาข้อพิพาท พร้อมทั้งจัดทำข้อเสนอแนะ มาตรการ แนวทาง ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายในอนาคต ทั้งนี้ รายงานการพิจารณาศึกษา สามารถสรุปได้ดังนี้

๒.๑ รายงานการพิจารณาศึกษาฯ เป็นการศึกษากรณีความเสียหายจากข้อผูกพันสัญญาในการดำเนินโครงการ ของรัฐที่มีการฟ้องร้องเรียกค่าชดเชยจากเอกชนคู่กรณี/คู่สัญญา ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนและก่อให้เกิด ความเสียหายต่องบประมาณและการบริหารภาครัฐ โดยการศึกษาเกี่ยวกับนโยบาย ความเป็นมาของโครงการ ขั้นตอนและกระบวนการในการดำเนินโครงการ การกำหนดคุณสมบัติ Terms of Reference (TOR) การประมูล และสัมปทาน ข้อสัญญา การบริหารสัญญา ปัญหา อุปสรรคระหว่างการดำเนินโครงการ และกระบวนการ บอกลักสัญญา จำนวน ๕ โครงการ ประกอบด้วย โครงการไฮปเวลล์ หรือโครงการระบบการขนส่งทางรถไฟยกระดับ ในกรุงเทพมหานคร (Bangkok Elevated Road and Train System - BERTS) โครงการทางด่วน บางปะอิน - ปากเกร็ด และทางยกระดับดอนเมืองโทลล์เวย์ ส่วนต่อขยายอนุสรณ์สถานแห่งชาติ - รังสิต สัญญาส่วนแบ่งรายได้จากการก่อสร้างโครงข่ายเคเบิลใต้น้ำ โครงการไฟฟ้าชีวมวลและโครงการพลังงาน ไฟฟ้าแสงอาทิตย์ และโครงการก่อสร้างบ่อบำบัดน้ำเสียคลองด่าน

๒.๒ จากสภาพปัญหา สาเหตุ และข้อเท็จจริงที่ปรากฏจากการศึกษาความเสียหายจากข้อผูกพันสัญญา ในการดำเนินโครงการของรัฐ พบว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นประกอบด้วยปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมาย ในประเด็นปัญหาข้อกฎหมายได้มีการแก้ไขไปในหลายส่วน โดยเฉพาะพระราชบัญญัติการร่วมลงทุนระหว่างรัฐ และเอกชน พ.ศ. ๒๕๖๒ (พ.ร.บ. การร่วมลงทุนฯ ปี ๒๕๖๒) และพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหาร พัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ (พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างฯ ปี ๒๕๖๐) โดยจากรายงานการพิจารณาศึกษา คณะกรรมาธิการฯ ได้มีประเด็นข้อสังเกต ๑๐ ประเด็นหลัก ดังนี้

๒.๒.๑ การกำหนดนโยบายให้หน่วยงานภาครัฐถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดในการทำสัญญา ระหว่างภาครัฐกับเอกชน

๒.๒.๒ การเพิ่มประสิทธิภาพการระงับข้อพิพาทสัญญาอนุญาโตตุลาการ

๒.๒.๓ การตรวจสอบและการพัฒนาระบบกำกับติดตามการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ ของหน่วยงานภาครัฐ

๒.๒.๔ การเสนอโครงการและการกำหนด TOR โดยการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดทำ รายงานการศึกษาและวิเคราะห์ก่อนเสนอโครงการสัมปทานของรัฐไว้อย่างชัดเจน

๒.๒.๕ การคัดเลือกเอกชน

๒.๒.๖ การยกร่าง แก้ไข และการทำสัญญาใหม่

๒.๒.๗ การบริหารสัญญาและการดำเนินโครงการ

๒.๒.๘ การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวกับการทำโครงการหรือสัญญากับภาคเอกชน โดยกำหนดให้ใช้กระบวนการทางศาลในกรณีที่เกิดข้อพิพาทในสัญญาระหว่างภาครัฐและเอกชนหรือสัญญา สัมปทาน หรือข้อพิพาทที่เกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ

๒.๒.๙ การนำข้อตกลงคุณธรรม (Integrity Pact) มาใช้กับโครงการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน ทุกโครงการ ตามแนวทาง พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างฯ ปี ๒๕๖๐

๒.๒.๑๐ การทบทวนการระงับข้อพิพาทในสัญญาทางปกครองโดยเฉพาะสัญญาที่เกี่ยวกับโครงสร้าง พื้นฐานและการบริการสาธารณะ โดยเห็นควรให้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ (พ.ร.บ. อนุญาโตตุลาการฯ ปี ๒๕๔๕)

๒.๓ คณะกรรมาธิการฯ ได้มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากข้อสังเกตในข้อ ๒.๒ สรุปได้ว่า สำหรับการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน ภาครัฐอาจกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ เช่น การกำหนดหลักการเพิ่มเติมสำหรับกรณีที่เกิดเหตุการณ์ที่ไม่อาจคาดเดาได้สำหรับการกำหนดถึงหลักการ แบ่งรายได้สำหรับสัญญาสัมปทาน การให้คุณค่ากับความเสียงทางด้านการเมืองหรือนโยบายของรัฐ การพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ เพื่อป้องกันการทุจริต จากการแทรกแซงของฝ่ายการเมือง ภาครัฐควรมีมาตรการพิเศษขึ้นมาเป็นการเฉพาะที่มุ่งเน้นการลงทุน ขนาดใหญ่ ภายใต้หลักการสำคัญ คือ “ต้องบริหารโครงการด้วยความโปร่งใส ภายใต้หลักธรรมาภิบาล โดยเคร่งครัด” และต้องเน้นเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของทุกภาคส่วน นอกจากนี้ ในประเด็น ที่เกี่ยวข้องกัสัญญาอนุญาโตตุลาการ รัฐบาลจะต้องกำหนดหรือสั่งการให้หน่วยงานดำเนินการตามสัญญา

อย่างเคร่งครัด โดยจะต้องมีการหารือกับ อส. ในกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงควรศึกษาความเป็นไปได้ในการปรับปรุง พ.ร.บ. อนุญาโตตุลาการฯ ปี ๒๕๔๕ ด้วย

๓. การดำเนินการ

กระทรวงการคลังโดยสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ (สคร.) ซึ่งได้รับมอบหมายจากรองนายกรัฐมนตรี (นายสุพัฒนพงษ์ พันธ์มีเชาว์) เป็นหน่วยงานหลักรับรายงานพร้อมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ศึกษาและพิจารณารายงานการพิจารณาศึกษาฯ พบว่า เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาศึกษาแนวทางและความเหมาะสมของรายงานการพิจารณาศึกษาฯ พร้อมทั้งเพื่อให้ได้ข้อสังเกตและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางในการดำเนินการสำหรับเรื่องดังกล่าวในภาพรวม จึงได้ขอความอนุเคราะห์ให้กระทรวงคมนาคม กระทรวงยุติธรรม สงป. สศช. สำนักงานศาลยุติธรรม อส. สถาบันอนุญาโตตุลาการ กระทรวงยุติธรรม (สถาบันอนุญาโตตุลาการฯ) และกรมบัญชีกลาง รายงานการดำเนินการตามรายงานการพิจารณาศึกษาฯ และต่อมาเมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๖ สคร. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ประชุมหารือร่วมกันเพื่อสรุปข้อสังเกตและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินการตามรายงานการพิจารณาศึกษาฯ ในภาพรวม

๔. การดำเนินการและความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงการคลังโดย สคร. ได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำสรุปการดำเนินการและความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยได้มีการนำข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ มาพิจารณา พร้อมทั้งจัดเรียงประเด็นที่เกี่ยวข้องโดยสรุปได้ดังนี้

๔.๑ การกำหนดนโยบายให้หน่วยงานภาครัฐถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดในการทำสัญญาระหว่างภาครัฐกับเอกชน

ผลสรุปจากที่ประชุม: ปัจจุบันกระทรวงการคลังได้มีการตรา พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างฯ ปี ๒๕๖๐ และ พ.ร.บ. การร่วมลงทุนฯ ปี ๒๕๖๒ โดยกำหนดกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างและกระบวนการร่วมลงทุนเพื่อให้ภาครัฐถือปฏิบัติ ซึ่งส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกับข้อสังเกตที่คณะกรรมการฯ ได้ให้ไว้แล้ว นอกจากนี้ เห็นว่า กระบวนการต่างๆ ที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะในส่วนของโครงการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน จะมีการพิจารณาความเสี่ยงและผลกระทบต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งรวมถึงผลกระทบต่อโครงการอื่นๆ ของรัฐที่อาจดำเนินการในอนาคตควรดำเนินการให้เป็นที่ยุติในชั้นการเสนอโครงการก่อนส่งร่างสัญญาให้ อส. ตรวจสอบพิจารณา อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการบอกลีกสัญญาเป็นดุลพินิจของคู่สัญญา ประกอบกับพระราชบัญญัติองค์การอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ (พ.ร.บ. อัยการ ปี ๒๕๕๓) มิได้ให้อำนาจ อส. ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบในการบอกลีกสัญญาแก่หน่วยงานใดๆ ดังนั้น อส. จึงไม่อาจให้ความเห็นชอบในการบอกลีกสัญญาได้ นอกจากนี้ ปัจจุบันกระทรวงการคลังได้มีระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐด้วยอิเล็กทรอนิกส์แล้ว และอยู่ระหว่างการพัฒนาระบบติดตามการทำงานก่อสร้างของสัญญาจัดซื้อจัดจ้าง และระบบติดตามความคืบหน้าของโครงการที่ดำเนินการตาม พ.ร.บ. การร่วมลงทุนฯ ปี ๒๕๖๒ ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

๔.๒ การตรวจสอบและการพัฒนาระบบกำกับติดตามการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ของหน่วยงานภาครัฐ
ผลสรุปจากที่ประชุม: ปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐจะต้องดำเนินการเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง และการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ ซึ่งสำหรับการตรวจสอบ และการพัฒนาระบบกำกับติดตามการดำเนินโครงการของหน่วยงานภาครัฐในโครงการร่วมลงทุนระหว่างรัฐ และเอกชนทุกโครงการตาม พ.ร.บ. การร่วมลงทุนฯ ปี ๒๕๖๒ จะมีคณะกรรมการกำกับดูแลเพื่อติดตาม การดำเนินการตามสัญญา นอกจากนี้ กรณีการเปิดเผยโครงการ/สัญญา พ.ร.บ. การร่วมลงทุนฯ ปี ๒๕๖๒ ได้กำหนดกลไกรองรับเรื่องดังกล่าวไว้แล้ว ซึ่งจะทำให้สาธารณชนมีข้อมูลและสามารถตรวจสอบ การดำเนินการตามโครงการ/สัญญาได้ กล่าวคือ พ.ร.บ. การร่วมลงทุนฯ ปี ๒๕๖๒ มาตรา ๖๐ ได้กำหนดให้ หน่วยงานเจ้าของโครงการต้องดำเนินการจัดส่งสำเนาสัญญาร่วมลงทุนหรือสำเนาสัญญาร่วมลงทุนฉบับแก้ไข แล้วแต่กรณี ให้กระทรวงเจ้าสังกัด และ สคร. ต้องจัดทำข้อมูลของโครงการร่วมลงทุน กระบวนการคัดเลือกเอกชน ผลการคัดเลือกเอกชน และสัญญาร่วมลงทุน รวมทั้งการแก้ไขสัญญาร่วมลงทุน เพื่อให้หน่วยงานที่มีหน้าที่ และอำนาจตรวจสอบสามารถตรวจสอบได้ และต้องเปิดเผยสรุปข้อมูลโครงการร่วมลงทุนในรูปแบบที่เข้าใจง่าย ต่อสาธารณชนให้ทราบเป็นการทั่วไปโดยประกาศเผยแพร่ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงาน เจ้าของโครงการ โดยคำนึงถึงกฎหมายว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของทางราชการด้วย

๔.๓ การเสนอโครงการและการกำหนด TOR

ผลสรุปจากที่ประชุม: ปัจจุบันกระทรวงการคลังได้มีการดำเนินการตามข้อสังเกตของคณะกรรมการฯ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเสนอโครงการและการกำหนด TOR โดยสำหรับโครงการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน จะต้องมีการเสนอโครงการและการคัดเลือกเอกชนตาม พ.ร.บ. การร่วมลงทุนฯ ปี ๒๕๖๒ นอกจากนี้ คณะกรรมการนโยบายการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน (คณะกรรมการนโยบายฯ) ได้ออกประกาศ และกำหนดหลักเกณฑ์และรายละเอียดในการจัดทำรายงานการศึกษาและวิเคราะห์โครงการในชั้นการเสนอโครงการ และรายละเอียดของ TOR ในชั้นการคัดเลือกเอกชนแล้ว โดยสำหรับการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ กระทรวงการคลัง โดยกรมบัญชีกลางได้มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติในการจัดทำ TOR และได้แจ้งให้หน่วยงานของรัฐทราบแล้ว

๔.๔ การคัดเลือกเอกชน

ผลสรุปจากที่ประชุม: พ.ร.บ. การร่วมลงทุนฯ ปี ๒๕๖๒ ได้กำหนดรายละเอียดและขั้นตอนเกี่ยวกับการคัดเลือกเอกชน รวมถึงหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการดำเนินการดังกล่าวแล้ว อย่างไรก็ตาม สำหรับข้อสังเกตของคณะกรรมการฯ เกี่ยวกับการจัดทำแนวทางการเจรจาโครงการร่วมลงทุนระหว่าง รัฐและเอกชน เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติอันเป็นการทั่วไปให้หน่วยงานเจ้าของโครงการและคณะกรรมการ คัดเลือกยึดถือใช้นั้น เนื่องจากโครงการร่วมลงทุนแต่ละโครงการมีสาระสำคัญที่แตกต่างกัน จึงเป็นการยากที่จะ กำหนดแนวทางปฏิบัติอันเป็นการทั่วไปได้

๔.๕ การยกร่าง แก้ไข และการทำสัญญาใหม่

ผลสรุปจากที่ประชุม: ปัจจุบัน พ.ร.บ. การร่วมลงทุนฯ ปี ๒๕๖๒ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอน การยกร่าง แก้ไข และการทำสัญญาใหม่ไว้แล้ว โดยในการยกร่างสัญญา แก้ไข และการทำสัญญาใหม่ จะเป็นการดำเนินการภายใต้คณะกรรมการคัดเลือกและคณะกรรมการกำกับดูแล (แล้วแต่กรณี) ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวมีองค์ประกอบ เช่น ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับโครงการร่วมลงทุน ผู้แทน อส.

ผู้แทน สคร. รวมทั้งผู้แทน สงป. และผู้แทนสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ (แล้วแต่กรณี) ซึ่งถือเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเงินการคลังภาครัฐด้วยแล้ว นอกจากนี้ การส่งร่างสัญญาให้ อส. ตรวจสอบพิจารณา หน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๓๕ โดยหากเป็นร่างสัญญาร่วมลงทุน หน่วยงานเจ้าของโครงการต้องปฏิบัติตาม พ.ร.บ. การร่วมลงทุนฯ ปี ๒๕๖๒ ก่อนส่งร่างสัญญาร่วมลงทุน หรือร่างสัญญาร่วมลงทุนฉบับแก้ไขให้ อส. ตรวจสอบพิจารณา และในการระงับข้อพิพาทและการบอกเลิกสัญญา หน่วยงานของรัฐจะต้องปฏิบัติตามสัญญาโดยเคร่งครัด อย่างไรก็ตาม สำหรับข้อสังเกตที่กำหนดให้ก่อนการลงนามในสัญญา รัฐต้องเผยแพร่ข้อกำหนดในสัญญาให้สาธารณชนได้รับทราบและคัดค้าน อาจกระทบต่อความสำเร็จของการดำเนินโครงการหรือก่อให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินโครงการอันอาจจะนำไปสู่ข้อพิพาทระหว่างภาครัฐกับเอกชน เนื่องจากประชาชนอาจมีความเห็นที่หลากหลาย ซึ่งอาจไม่สามารถหาข้อยุติได้ อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการนโยบายฯ ได้ออกประกาศ เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการรับฟังความคิดเห็นของภาคเอกชน พ.ศ. ๒๕๖๓ กำหนดให้หน่วยงานเจ้าของโครงการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของภาคเอกชน ซึ่งกำหนดให้ต้องรับฟังความคิดเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาในขั้นตอนการจัดทำร่างประกาศเชิญชวน ร่างเอกสารสำหรับการคัดเลือกเอกชน และร่างสัญญาร่วมลงทุน นอกจากนี้ หน่วยงานเจ้าของโครงการต้องดำเนินการจัดส่งสำเนาสัญญาร่วมลงทุนหรือสำเนาสัญญาร่วมลงทุนฉบับแก้ไข แล้วแต่กรณีให้กระทรวงเจ้าสังกัด และ สคร. อีกทั้ง ต้องจัดทำข้อมูลของโครงการร่วมลงทุน กระบวนการคัดเลือกเอกชน ผลการคัดเลือกเอกชน และสัญญาร่วมลงทุน การแก้ไขสัญญาร่วมลงทุน เพื่อให้หน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจตรวจสอบสามารถตรวจสอบได้ และต้องเปิดเผยสรุปข้อมูลโครงการร่วมลงทุนในรูปแบบที่เข้าใจง่ายต่อสาธารณชนให้ทราบเป็นการทั่วไปด้วย ตาม พ.ร.บ. การร่วมลงทุนฯ ปี ๒๕๖๒ มาตรา ๖๐

๔.๖ การบริหารสัญญาและการดำเนินโครงการ

ผลสรุปจากที่ประชุม: ปัจจุบันกระทรวงการคลังได้กำหนดสัญญามาตรฐานเพื่อให้หน่วยงานของรัฐนำไปใช้ในการจัดซื้อจัดจ้างซึ่งได้มีการกำหนดหน้าที่ของคู่สัญญาแต่ละฝ่ายแล้ว และการแก้ไขสัญญาที่ได้ลงนามแล้วก็ต้องเข้าข่ายข้อยกเว้นตามที่กฎหมายกำหนดตามมาตรา ๙๗ แห่ง พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างฯ ปี ๒๕๖๐ โดยสำหรับการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชนมีเป้าประสงค์สำคัญ คือ ความเป็นหุ้นส่วนระหว่างรัฐและเอกชน ซึ่งต้องมีการจัดสรรความเสี่ยงและผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่เอกชนอย่างเป็นธรรม ในส่วนของการจัดทำสัญญาร่วมลงทุน ได้มีประกาศคณะกรรมการนโยบายฯ เรื่อง รายละเอียดของร่างประกาศเชิญชวน ร่างเอกสารสำหรับการคัดเลือกเอกชน และสาระสำคัญของร่างสัญญาร่วมลงทุน พ.ศ. ๒๕๖๓ เพื่อกำหนดสาระสำคัญของสัญญาร่วมลงทุนให้เป็นมาตรฐานแก่หน่วยงานของรัฐที่จัดทำสัญญาร่วมลงทุน อย่างไรก็ตาม เนื่องจากรายละเอียดของโครงการร่วมลงทุนมีลักษณะเฉพาะ การพิจารณากำหนดหน้าที่ของคู่สัญญาจึงต้องมีความยืดหยุ่นเป็นรายสัญญา ทั้งนี้ พ.ร.บ. การร่วมลงทุนฯ ปี ๒๕๖๒ ได้กำหนดให้มีกระบวนการกำกับดูแลสัญญาร่วมลงทุน ซึ่งมีคณะกรรมการกำกับดูแลทำหน้าที่ในการกำกับดูแลและติดตามโครงการให้มีการดำเนินการตามสัญญาร่วมลงทุน ทั้งนี้ การแก้ไขสัญญาสามารถดำเนินการได้ตามกระบวนการที่กำหนดไว้ใน พ.ร.บ. การร่วมลงทุนฯ ปี ๒๕๖๒ อย่างไรก็ตาม ข้อสังเกตของคณะกรรมการสิทธิการกรณีโครงการก่อสร้างควรรณามาตรฐานสัญญาของสหพันธ์วิศวกรที่ปรึกษานานาชาติ ที่กำหนดให้คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายร่วมกันแต่งตั้งกรรมการหรือคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาทนั้น เห็นว่า เป็นดุลพินิจของหน่วยงาน

เจ้าของโครงการที่ต้องคำนึงถึงความซับซ้อนของโครงการ รวมทั้งความเหมาะสมในการนำประเด็นตามข้อสังเกตดังกล่าวมาบังคับใช้ ทั้งนี้ กระทรวงการคลังได้รับข้อสังเกตการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการสัญญาของหน่วยงานภาครัฐแบบบูรณาการ โดยใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เข้ามาช่วยวิเคราะห์และจัดการข้อมูลมาพิจารณาเสนอแนะให้หน่วยงานเจ้าของโครงการพิจารณานำไปใช้ต่อไป

๔.๗ การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวกับการทำโครงการหรือสัญญากับภาคเอกชน โดยกำหนดให้ใช้กระบวนการทางศาลในกรณีที่เกิดข้อพิพาทในสัญญาระหว่างภาครัฐและเอกชนหรือสัญญาสัมปทานหรือข้อพิพาทที่เกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ

ผลสรุปจากที่ประชุม: กระทรวงการคลังโดยกรมบัญชีกลางรับทราบข้อสังเกตของคณะกรรมการฯ และอยู่ระหว่างการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม พร้อมทั้งจะหารือ อส. เพื่อพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๔.๘ ข้อตกลงคุณธรรม (Integrity Pact)

ผลสรุปจากที่ประชุม: ปัจจุบันคณะกรรมการนโยบายฯ ได้มีมติให้ความเห็นชอบแนวทางปฏิบัติสำหรับการนำข้อตกลงคุณธรรมมาใช้กับโครงการที่ดำเนินการตาม พ.ร.บ. การร่วมลงทุนฯ ปี ๒๕๖๒ โดยอนุโลมแล้ว รวมทั้ง สคร. ได้ออกประกาศ และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวและได้แจ้งให้หน่วยงานของรัฐทราบและถือปฏิบัติแล้ว

๔.๙ การเพิ่มประสิทธิภาพการระงับข้อพิพาทสัญญาอนุญาตตุลาการ การระงับข้อพิพาทในสัญญาทางปกครองโดยเฉพาะสัญญาที่เกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะ โดยเห็นควรให้แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. อนุญาตตุลาการฯ ปี ๒๕๔๕

ผลสรุปจากที่ประชุม: ปัจจุบันสถาบันอนุญาตตุลาการฯ อยู่ระหว่างการผลักดันแก้ไข พ.ร.บ. อนุญาตตุลาการฯ ปี ๒๕๔๕ รวมถึงอยู่ระหว่างการศึกษาพิจารณาแนวทางการแก้ไขในประเด็นเรื่อง “ศาลที่มีเขตอำนาจ” “คำสั่งคุ้มครองชั่วคราว” “หน่วยงานที่มีอำนาจแต่งตั้งอนุญาตตุลาการ” และ “เหตุแห่งการเพิกถอนคำชี้ขาด” ซึ่งรวมถึงการเพิ่มเติมคำว่า “นโยบายสาธารณะ (Public Policy)” และ “ประโยชน์สาธารณะ (Public Interests)” เป็นเหตุแห่งการเพิกถอนคำชี้ขาด

๔.๑๐ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของคณะกรรมการฯ เกี่ยวกับการกำหนดมาตรการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ

ผลสรุปจากที่ประชุม: หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับทราบข้อเสนอแนะและจะนำไปพิจารณาปรับปรุงมาตรการและแนวทางต่างๆ รวมถึงกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานต่อไป เช่น การป้องกันการทุจริตจากการแทรกแซงของฝ่ายการเมือง การกำหนดให้หน่วยงานต้องดำเนินการตามสัญญาอย่างเคร่งครัด และข้อกำหนดห้ามระงับข้อพิพาทด้วยวิธีอนุญาตตุลาการ ความเป็นไปได้ในการปรับปรุง พ.ร.บ. อนุญาตตุลาการฯ ปี ๒๕๔๕ ด้วย

๕. สรุปผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการในภาพรวม

กระทรวงการคลังขอเรียนว่า ในภาพรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ ครบทุกประเด็นแล้ว ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความเห็นสอดคล้องกับข้อสังเกตและข้อเสนอแนะดังกล่าว โดยข้อสังเกตส่วนมากได้มีการดำเนินการภายใต้กลไกของ พ.ร.บ. การร่วมลงทุนฯ ปี ๒๕๖๒ และ พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างฯ ปี ๒๕๖๐ ประกอบกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้องแล้ว สำหรับแนวทางที่จะปรับปรุงแก้ไข พ.ร.บ. อนุญาโตตุลาการฯ ปี ๒๕๔๕ ในประเด็นเรื่อง “ศาลที่มีเขตอำนาจ” “คำสั่งคุ้มครองชั่วคราว” “หน่วยงานที่มีอำนาจแต่งตั้งอนุญาโตตุลาการ” “เหตุแห่งการเพิกถอนคำชี้ขาด” และประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้องนั้น กระทรวงยุติธรรมและสถาบันอนุญาโตตุลาการฯ จะพิจารณาดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี สำหรับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของคณะกรรมการฯ ในบางประเด็นที่ในปัจจุบันอาจมีข้อจำกัดในการปฏิบัติตาม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบและจะนำไปประกอบการพิจารณาปรับปรุงมาตรการและแนวทางต่างๆ รวมถึงกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานต่อไป

ภาคผนวก

ความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อข้อสังเกตและข้อเสนอแนะตามรายงานการพิจารณาการศึกษา
เรื่อง ความเสียหายจากข้อผูกพันสัญญาในการดำเนินโครงการของรัฐของคณะกรรมการการศึกษาตรวจสอบ
เรื่องการทุจริต ประพฤติมิชอบและเสริมสร้างธรรมาภิบาล วุฒิสภา

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ	สรุปการดำเนินการและความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
<p>๑. การกำหนดนโยบายให้หน่วยงานภาครัฐถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดในการทำสัญญาระหว่างภาครัฐกับเอกชน</p> <p>๑.๑ การอนุมัติโครงการใหม่ต้องคำนึงถึง มติเดิมของรัฐบาลในอดีตไม่ให้เกิดความเสียหาย โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งความยินยอมจากคู่สัญญาเดิมก่อน</p> <p>๑.๒ พิจารณาว่าสัญญาของโครงการขนาดใหญ่ จะมีผลกระทบต่อสัญญาหรือข้อตกลงใดๆ ที่รัฐได้ทำสัญญา ไว้กับภาคเอกชนรายอื่น หรือผลกระทบต่อโครงการอื่นๆ ของรัฐที่อาจดำเนินการในอนาคต หรือไม่</p>	<p>สคร. ชี้แจงว่า พ.ร.บ. การร่วมลงทุนฯ ปี ๒๕๖๒ ได้กำหนดรายละเอียด และขั้นตอนเกี่ยวกับการเสนอโครงการไว้อย่างชัดเจนแล้ว (หมวด ๔ ส่วนที่ ๑ การเสนอโครงการ) ซึ่งจะต้องมีการพิจารณาเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว ในรายงานการศึกษาและวิเคราะห์โครงการ นอกจากนี้ พ.ร.บ. การร่วมลงทุนฯ ปี ๒๕๖๒ กำหนดให้มีการจัดทำแผนการจัดทำโครงการร่วมลงทุน ซึ่งจะช่วยให้ ผู้มีอำนาจอนุมัติเห็นภาพรวมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศอันจะช่วยให้ เป็นการลดการซ้ำซ้อนในการลงทุน (มาตรา ๑๒)</p> <p>อส. เห็นว่า ผลกระทบต่อสัญญา ที่รัฐได้ทำสัญญาไว้กับภาคเอกชนรายอื่น และผลกระทบต่อโครงการอื่นๆ ของรัฐที่อาจดำเนินการในอนาคตควร ดำเนินการให้เป็นที่ยุติในขั้นการเสนอโครงการก่อนส่งร่างสัญญาร่วมลงทุน ดังกล่าวให้ อส. ตรวจสอบพิจารณา</p>
<p>๑.๓ การพิจารณาดำเนินการบอกเลิกสัญญา สัมปทานของคู่สัญญาฝ่ายรัฐควรดำเนินการตามขั้นตอน ตามลำดับ ซึ่งจะต้องขอความเห็นชอบจาก อส.</p> <p>หากคู่สัญญาฝ่ายรัฐมีอำนาจบอกเลิกสัญญา ฝ่ายเดียวได้ จะต้องพิจารณาเปรียบเทียบระหว่าง ประโยชน์สาธารณะกับความเสียหายที่จะชดใช้ ให้แก่คู่สัญญาฝ่ายเอกชนเป็นสำคัญ</p>	<p>สคร. ชี้แจงว่า ในกรณีที่เป็นการใช้อำนาจเพื่อประโยชน์สาธารณะ พ.ร.บ. การร่วมลงทุน ปี ๒๕๖๒ กำหนดให้หน่วยงานเจ้าของโครงการโดยความเห็นชอบ จากคณะรัฐมนตรีมีอำนาจพิจารณาดำเนินการบอกเลิกสัญญาร่วมลงทุนได้ ทั้งนี้ ในกรณีที่เหตุเกิดจากการใช้อำนาจดังกล่าวไม่ได้มาจากความผิดของเอกชน คู่สัญญา ให้หน่วยงานเจ้าของโครงการจ่ายค่าชดเชยแก่เอกชนคู่สัญญา อย่างเป็นธรรม (มาตรา ๕๐)</p> <p>กรมบัญชีกลาง เห็นว่า การบอกเลิกสัญญาที่เกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง จะต้อง เข้าเงื่อนไขตาม พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างฯ ปี ๒๕๖๐ มาตรา ๑๐๓ ประกอบ ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ ภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐ (ระเบียบกระทรวงการคลังฯ ข้อ ๑๘๓)</p> <p>อส. เห็นว่า เนื่องจากการบอกเลิกสัญญาเป็นดุลพินิจของคู่สัญญาที่พึง พิจารณาตามข้อเท็จจริง ผลดี ผลเสียและประโยชน์สาธารณะหรือประโยชน์ ของรัฐ จากการบอกเลิกสัญญานั้นๆ เป็นสำคัญ ประกอบกับโดยที่ พ.ร.บ. อัยการ ปี ๒๕๕๓ มิได้ให้อำนาจ อส. ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบ ในการบอกเลิกสัญญาแก่หน่วยงานใดๆ ดังนั้น อส. จึงไม่อาจก้าวล่วง ในการพิจารณาให้ความเห็นชอบในการบอกเลิกสัญญาได้</p>
<p>๑.๔ จัดให้มีระบบการติดตามการทำงานก่อสร้าง ผ่านระบบการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ด้วยอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้ความถึงความคืบหน้าของโครงการ</p>	<p>สคร. ชี้แจงว่า พ.ร.บ. การร่วมลงทุนฯ ปี ๒๕๖๒ ได้กำหนดกลไกการกำกับ ดูแลโครงการร่วมลงทุนโดยคณะกรรมการกำกับดูแลแล้ว (หมวด ๔ ส่วนที่ ๓ การกำกับดูแลโครงการร่วมลงทุน) นอกจากนี้ ปัจจุบัน สคร. อยู่ระหว่าง</p>

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ	สรุปการดำเนินการและความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>การพัฒนาระบบติดตามความคืบหน้าของโครงการที่ดำเนินการตาม พ.ร.บ. การร่วมลงทุนฯ ปี ๒๕๖๒ ด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์</p> <p>กรมบัญชีกลาง ชี้แจงว่า มีการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ ด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการในระบบ เครือข่ายสารสนเทศของกรมบัญชีกลางผ่านทางระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ด้วยอิเล็กทรอนิกส์ตามระเบียบกระทรวงการคลังฯ ข้อ ๙ โดยปัจจุบัน อยู่ระหว่างการพัฒนาระบบการติดตามการทำงานก่อสร้างซึ่งคาดว่าจะแล้ว เสร็จในปีงบประมาณ ๒๕๖๖</p>
๒. การตรวจสอบและการพัฒนาระบบกำกับติดตามการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ของหน่วยงานภาครัฐ	
<p>๒.๑ การเผยแพร่ข้อมูลตามพระราชบัญญัติ ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐ (พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ ปี ๒๕๔๐)</p> <p>๒.๒ การกำหนดให้ผู้ตรวจกระทรวง ผู้ตรวจสอบภายในของหน่วยงานเจ้าของโครงการ ทำหน้าที่ตรวจกำกับติดตามการดำเนินการตามสัญญา เพิ่มเติมจากคณะกรรมการตรวจสอบที่แต่งตั้ง ตามกฎหมาย โดยเมื่อตรวจพบว่า มีการกระทำผิด เงื่อนไขสัญญาต้องดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง และรายงานไปยังหน่วยงานตรวจสอบ</p>	<p>สคร. ชี้แจงว่า พ.ร.บ. การร่วมลงทุนฯ ปี ๒๕๖๒ ได้กำหนดเกี่ยวกับเรื่อง การเปิดเผยข้อมูลแล้ว ซึ่งหน่วยงานจะต้องคำนึงถึงกฎหมายว่าด้วยข้อมูล ข่าวสารของราชการด้วย (มาตรา ๖๐) โดย พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ ปี ๒๕๔๐ ได้กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีข้อมูลข่าวสาร ของราชการอย่างน้อยดังต่อไปนี้ไว้ให้ประชาชนเข้าตรวจสอบได้ เช่น สัญญา สัมปทาน สัญญาที่มีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอนหรือสัญญาร่วมทุนกับ เอกชนในการจัดทำบริการสาธารณะ เป็นต้น (มาตรา ๙ (๖)) ในส่วนของ การกำกับติดตามการดำเนินการตามสัญญา พ.ร.บ. การร่วมลงทุนฯ ปี ๒๕๖๒ กำหนดให้มีคณะกรรมการกำกับดูแลเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวแล้ว (หมวด ๔ ส่วนที่ ๓ การกำกับดูแลโครงการร่วมลงทุน)</p>
๓. การเสนอโครงการและการกำหนด TOR	
<p>การกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดทำ รายงานการศึกษาและวิเคราะห์ก่อนเสนอโครงการ สัมปทานของรัฐไว้อย่างชัดเจน</p>	<p>สคร. ชี้แจงว่า พ.ร.บ. การร่วมลงทุนฯ ปี ๒๕๖๒ ได้กำหนดรายละเอียด และขั้นตอนเกี่ยวกับการเสนอโครงการไว้อย่างชัดเจนแล้ว (หมวด ๔ ส่วนที่ ๑ การเสนอโครงการ)</p> <p>กรมบัญชีกลาง ชี้แจงว่า ในขั้นตอนการกำหนด TOR เกี่ยวกับการจัดซื้อ จัดจ้างภายใต้ พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างฯ ปี ๒๕๖๐ คณะกรรมการวินิจฉัย ปัญหาการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐได้มีหนังสือกำหนด แนวทางปฏิบัติในการจัดทำร่างรายละเอียดขอบเขตของงานทั้งโครงการ (TOR) ตามหนังสือคณะกรรมการวินิจฉัยปัญหาการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ ด่วนที่สุด ที่ กค (กวจ) ๐๔๐๕.๔/ว ๑๕๙ ลงวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๖</p>

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ	สรุปการดำเนินการและความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๔. การคัดเลือกเอกชน	
<p>๔.๑ การกำหนดขั้นตอนและหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการคัดเลือกเอกชนอย่างชัดเจน</p> <p>๔.๒ การจัดทำแนวทางการเจรจาโครงการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน ในขั้นตอนการเจรจา รายละเอียดโครงการระหว่างหน่วยงานเจ้าของโครงการกับเอกชนผู้ได้รับสัมปทานเพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติ อันเป็นการทั่วไปให้หน่วยงานเจ้าของโครงการและคณะกรรมการคัดเลือกยึดถือในการดำเนินการ</p>	<p>สศร. ชี้แจงว่า สำหรับแนวทางการเจรจานั้น เนื่องจากโครงการร่วมลงทุนแต่ละโครงการมีสาระสำคัญที่แตกต่างกัน จึงอาจไม่สามารถกำหนดแนวทางปฏิบัติอันเป็นการทั่วไปให้หน่วยงานเจ้าของโครงการและคณะกรรมการคัดเลือกยึดถือในการดำเนินการได้ อย่างไรก็ตาม พ.ร.บ. การร่วมลงทุนฯ ปี ๒๕๖๒ ได้กำหนดรายละเอียดและขั้นตอนเกี่ยวกับการคัดเลือกเอกชน รวมถึงหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการดำเนินการดังกล่าวไว้อย่างชัดเจนแล้ว (หมวด ๔ ส่วนที่ ๒ การคัดเลือกเอกชน)</p>
๕. การยกร่าง แก้ไข และการทำสัญญาใหม่	
<p>๕.๑ การยกร่าง แก้ไข และการทำสัญญาใหม่ ต้องมีการจัดตั้งคณะทำงานยกร่างสัญญา ซึ่งมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และต้องเสนอร่างสัญญาให้อัยการตรวจสอบ</p> <p>๕.๒ การรับข้อพิพาทและการบอกเลิกสัญญา หน่วยงานของรัฐจะต้องปฏิบัติตามสัญญา โดยเคร่งครัด</p> <p>๕.๓ ก่อนการลงนามในสัญญา รัฐต้องเผยแพร่ข้อกำหนดในสัญญาให้สาธารณชนได้รับทราบและคัดค้าน</p> <p>๕.๔ การแก้ไขประกาศคณะกรรมการนโยบายฯ เกี่ยวกับการรับฟังความคิดเห็นของภาคเอกชน โดยจะต้องเผยแพร่รายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น คำชี้แจงของหน่วยงาน และผลการนำความคิดเห็นมาปรับปรุงร่างสัญญา</p> <p>๕.๕ การพิจารณาส่งร่างสัญญาให้ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการเงินการคลังภาครัฐตรวจสอบข้อสัญญา หรือความมั่นคงของชาติ</p>	<p>สศร. ชี้แจงดังนี้</p> <p>๑) ประเด็นตามข้อ ๕.๑ ๕.๒ และ ๕.๕ พ.ร.บ. การร่วมลงทุนฯ ปี ๒๕๖๒ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนการยกร่าง แก้ไข และการทำสัญญาใหม่ไว้ อย่างชัดเจนแล้ว โดยหากเป็นการแก้ไขสัญญาที่แตกต่างจากหลักการของโครงการร่วมลงทุนหรือเงื่อนไขสำคัญของสัญญาร่วมลงทุนที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติไว้จะต้องมีการเสนอต่อคณะกรรมการนโยบายฯ ซึ่งประกอบด้วย หน่วยงานรัฐต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเงินการคลังภาครัฐ เช่น กระทรวงการคลัง สศช. และ สศร. พิจารณาข้อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป (หมวด ๔ ส่วนที่ ๒ การคัดเลือกเอกชน ส่วนที่ ๓ การกำกับดูแลโครงการร่วมลงทุน ส่วนที่ ๔ การแก้ไขสัญญาร่วมลงทุนและการทำสัญญาใหม่)</p> <p>๒) ประเด็นตามข้อ ๕.๓ และ ๕.๔ พ.ร.บ. การร่วมลงทุนฯ ปี ๒๕๖๒ กำหนดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและภาคเอกชน ในการจัดทำเอกสารต่างๆ โดยหน่วยงานเจ้าของโครงการจะต้องนำผลการรับฟังความคิดเห็นของภาคเอกชนมาประกอบการพิจารณาปรับปรุง รายงานการศึกษาและวิเคราะห์โครงการ ร่างประกาศเชิญชวน ร่างเอกสาร สำหรับการคัดเลือกเอกชน และร่างสัญญาร่วมลงทุน แล้วแต่กรณี ให้สอดคล้องกับความคิดเห็นที่ได้รับตามที่หน่วยงานเจ้าของโครงการ เห็นสมควรโดยคำนึงถึงความสำเร็จของโครงการเป็นสำคัญ (มาตรา ๒๒ และมาตรา ๓๕)</p> <p>อส. เห็นว่า ประเด็นตามข้อ ๕.๑ พ.ร.บ. อัยการ ปี ๒๕๕๓ บัญญัติให้ อส. มีอำนาจและหน้าที่ในการตรวจร่างสัญญาให้แก่รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐ และนิติบุคคลซึ่งมิใช่หน่วยงานของรัฐแต่ได้มีพระราชบัญญัติหรือ พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งขึ้น ทั้งนี้ ตามที่เห็นสมควร โดยในการตรวจร่างสัญญาในกรณีดังกล่าว อส. มีหน้าที่รักษามลประโยชน์ของรัฐ ในการนี้ อส. มีหน้าที่รายงานรัฐบาล หรือหน่วยงานของรัฐหรือนิติบุคคลดังกล่าวที่เป็น คู่สัญญาให้ทราบถึงข้อที่ควรปรับปรุงหรือแก้ไขให้สมบูรณ์ ข้อเสียเปรียบ</p>

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ	สรุปการดำเนินการและความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>หรือข้อที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่รัฐ นอกจากนี้ การส่งร่างสัญญาให้ อส. ตรวจสอบพิจารณา ส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๓๕ หากเป็นร่างสัญญาร่วมลงทุนหน่วยงานเจ้าของโครงการต้องปฏิบัติตาม พ.ร.บ. การร่วมลงทุนฯ ปี ๒๕๖๒ ก่อนส่งร่างสัญญาร่วมลงทุน หรือร่างสัญญาร่วมลงทุนฉบับแก้ไขให้ อส. ตรวจสอบพิจารณา</p> <p>สศช. ชี้แจงว่า ไม่ได้มีอำนาจและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการกร่างแก้ไข และการทำสัญญาใหม่ จึงไม่สามารถให้ข้อมูลรายงานฯ และไม่มีข้อคิดเห็นเพิ่มเติมประกอบการพิจารณาดังกล่าว</p>
๖. การบริหารสัญญาและการดำเนินโครงการ	
<p>๖.๑ การกำหนดหน้าที่ของคู่สัญญาแต่ละฝ่ายให้ชัดเจน</p> <p>๖.๒ การกำหนดหลักเกณฑ์การแก้ไขสัญญาโดยคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจมีสิทธิเรียกร้องให้มีการปรับปรุงสัญญาได้ในกรณีที่ข้อเท็จจริงหรือกฎหมายซึ่งเป็นสาระสำคัญได้เปลี่ยนแปลงไปภายหลังจากมีการทำสัญญาแล้ว</p>	<p>สศช. ชี้แจงว่า พ.ร.บ. การร่วมลงทุนฯ ปี ๒๕๖๒ ได้กำหนดหลักเกณฑ์และขั้นตอนการกร่าง การกำกับดูแลโครงการร่วมลงทุน และการแก้ไขสัญญาร่วมลงทุนไว้อย่างชัดเจนแล้ว (หมวด ๔ ส่วนที่ ๒ การคัดเลือกเอกชน ส่วนที่ ๓ การกำกับดูแลโครงการร่วมลงทุน ส่วนที่ ๔ การแก้ไขสัญญาร่วมลงทุนและการทำสัญญาใหม่)</p> <p>กรมบัญชีกลาง ชี้แจงว่า ในการกำหนดเงื่อนไขคู่สัญญาภายใต้แบบสัญญามาตรฐาน จำนวน ๑๕ แบบสัญญามาตรฐาน ตามแบบที่คณะกรรมการนโยบายการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐกำหนด โดยความเห็นชอบของ อส. ภายใต้ พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างฯ ปี ๒๕๖๐ ได้กำหนดหน้าที่ระหว่างผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้างไว้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ ในแบบสัญญาเรื่อง การแก้ไขสัญญา หลักการสัญญาหรือข้อตกลง เป็นหนังสือที่ได้ลงนามแล้วจะแก้ไขไม่ได้ เว้นแต่จะเข้าข่ายข้อยกเว้นตามที่กฎหมายกำหนดตามมาตรา ๙๗ แห่ง พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างฯ ปี ๒๕๖๐</p> <p>อส. เห็นว่า ในขั้นตรวจสอบพิจารณาร่างสัญญาหาก อส. ตรวจสอบพบว่าการกำหนดหน้าที่ของคู่สัญญาในประเด็นใดยังไม่ชัดเจน อส. จะปรับแก้ร่างสัญญา และ/หรือ แจ้งเป็นข้อสังเกตให้หน่วยงานเจ้าของโครงการไปเจรจากับคู่สัญญาเพื่อเพิ่มเติมเงื่อนไขให้ชัดเจนต่อไป นอกจากนี้ การแก้ไขสัญญาร่วมลงทุน ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตาม พ.ร.บ. การร่วมลงทุนฯ ปี ๒๕๖๒ รวมถึงกฎหมายและประกาศที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ มีความเห็นเพิ่มว่า การแก้ไขสัญญาตามกฎหมายว่าด้วยการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชนและตามกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐอาจมีความยืดหยุ่นตามรายสัญญา เนื่องจากกฎหมายว่าด้วยการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชนมีเป้าประสงค์สำคัญประการหนึ่งคือความเป็นหุ้นส่วนระหว่างรัฐและเอกชน ซึ่งต้องมีการจัดสรรความเสี่ยงและผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่เอกชนอย่างเป็นธรรม</p>

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ	สรุปการดำเนินการและความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
<p>๖.๓ กรณีโครงการก่อสร้าง ควรนำมาตรฐานสัญญาของสหพันธ์วิศวกรที่ปรึกษานานาชาติที่กำหนดให้คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายร่วมกันแต่งตั้งกรรมการหรือคณะกรรมการวินิจฉัยข้อพิพาท</p>	<p>อส. เห็นว่า เป็นดุลพินิจของเจ้าของโครงการที่ต้องคำนึงถึงความซับซ้อนของโครงการ รวมทั้งความเหมาะสมในการนำประเด็นตามข้อสังเกตดังกล่าวมาบังคับใช้</p>
<p>๖.๔ การพัฒนาระบบบริหารจัดการสัญญาของหน่วยงานภาครัฐแบบบูรณาการ โดยใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เข้ามาช่วยวิเคราะห์และจัดการข้อมูล</p>	<p>สคร. ชี้แจงว่า สคร. รับที่จะเสนอแนะหน่วยงานเจ้าของโครงการพิจารณานำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาใช้ในการวิเคราะห์และจัดการข้อมูลต่อไป</p>
<p>๗. การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการทำโครงการหรือสัญญากับภาคเอกชน โดยกำหนดให้ใช้กระบวนการทางศาลในกรณีที่เกิดข้อพิพาทในสัญญาระหว่างภาครัฐและเอกชนหรือสัญญาสัมปทานหรือข้อพิพาทที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะ</p>	
<p>๗.๑ การแก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างฯ ปี ๒๕๖๐ ในประเด็นต่างๆ</p> <p>๗.๒ การแก้ไขเพิ่มระเบียบกระทรวงการคลังฯ ในประเด็นต่างๆ</p> <p>๗.๓ การออกกฎกระทรวงเป็นการเฉพาะในการบริหารสัญญาที่มีวงเงินเกินหนึ่งพันล้านบาท โดยมีสาระสำคัญ เช่น การแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ จะต้องบังคับให้มีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจรับพัสดุในจำนวนตามความเหมาะสม</p>	<p>กรมบัญชีกลาง ชี้แจงว่า อยู่ระหว่างศึกษาข้อมูล ข้อดีและข้อเสียของการกำหนดข้อสัญญาอนุญาโตตุลาการในแบบสัญญาจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ตลอดจนศึกษาแนวคำพิพากษาที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งหาหรือความเห็นของ อส. เพื่อประกอบการพิจารณาต่อไป</p>
<p>๘. ข้อตกลงคุณธรรม (Integrity Pact)</p>	
<p>นำข้อตกลงคุณธรรม (Integrity Pact) มาใช้กับโครงการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชนทุกโครงการ ตามแนวทาง พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างฯ ปี ๒๕๖๐</p>	<p>สคร. ชี้แจงว่า คณะกรรมการนโยบายฯ ในการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๖๔ ได้มีมติให้ความเห็นชอบแนวทางปฏิบัติสำหรับการนำข้อตกลงคุณธรรมมาใช้กับโครงการที่ดำเนินการตาม พ.ร.บ. การร่วมลงทุนฯ ปี ๒๕๖๒ โดยอนุโลม โดยปัจจุบัน สคร. ได้ออกประกาศ สคร. และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวและได้แจ้งให้หน่วยงานของรัฐทราบแล้ว</p> <p>กรมบัญชีกลาง ชี้แจงว่า พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างฯ ปี ๒๕๖๐ ได้กำหนดให้คณะกรรมการความร่วมมือป้องกันการทุจริต (คณะกรรมการ ค.ป.ท.) อาจกำหนดให้โครงการจัดซื้อจัดจ้างที่ดำเนินการภายใต้พระราชบัญญัติฉบับนี้ จัดให้มีการจัดทำข้อตกลงคุณธรรมตามแนวทางและวิธีการที่คณะกรรมการ ค.ป.ท. กำหนดโดยนับตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ จนถึงปัจจุบัน มีโครงการจัดซื้อจัดจ้างที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการจัดทำข้อตกลงคุณธรรม ทั้งสิ้น ๑๕๔ โครงการ และมีโครงการที่สิ้นสุดการดำเนินงานแล้ว จำนวน ๓๔ โครงการ</p>

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ	สรุปการดำเนินการและความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
<p>๙. การเพิ่มประสิทธิภาพการระงับข้อพิพาทสัญญาอนุญาตตุลาการ การระงับข้อพิพาทในสัญญาทางปกครองโดยเฉพาะสัญญาที่เกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานและการบริการสาธารณะ โดยเห็นควรให้แก้ไขเพิ่มเติม พ.ร.บ. อนุญาตตุลาการฯ ปี ๒๕๔๕</p>	<p>สถาบันอนุญาตตุลาการฯ ชี้แจงว่า อยู่ระหว่างการผลักดันแก้ไข พ.ร.บ. อนุญาตตุลาการฯ ปี ๒๕๔๕ กระทรวงยุติธรรมและกระทรวงคมนาคม เห็นด้วยกับการแก้ไขพระราชบัญญัติดังกล่าว</p>
<p>๙.๑ ควรมีการศึกษาและทบทวน พ.ร.บ. อนุญาตตุลาการฯ ปี ๒๕๔๕ และระบบการแก้ปัญหาความขัดแย้ง และข้อพิพาทจากการปฏิบัติตามสัญญาระหว่างรัฐกับเอกชน โดยระบบอนุญาตตุลาการ</p>	<p>สศร. ชี้แจงว่า มีการจัดทำแผนงานพัฒนาฐานข้อมูลและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน และแผนงานดำเนินการเผยแพร่ อบรม ให้ความรู้ และให้คำแนะนำที่เกี่ยวข้องกับการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน สถาบันอนุญาตตุลาการฯ ชี้แจงว่า มีการจัดอบรมเพื่อเพิ่มองค์ความรู้และทักษะความสามารถ ในการดำเนินกระบวนการอนุญาตตุลาการให้แก่คณะอนุญาตตุลาการภายในสถาบันอนุญาตตุลาการฯ</p>
<p>๙.๒ รัฐต้องส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ ในการดำเนินการตามสัญญาอนุญาตตุลาการ และการจัดทำโครงการร่วมลงทุน</p>	<p>สำนักงานศาลยุติธรรม ไม่เห็นด้วยกับแนวทางที่จะแก้ไขเรื่อง “ศาลที่มีเขตอำนาจ” ตามมาตรา ๙ โดยหากต้องการให้นำสัญญาทางปกครองไปยื่นฟ้องต่อศาลใดศาลหนึ่งโดยเฉพาะ อาจระบุยกเว้นเฉพาะโดยกำหนดให้คดีที่เกี่ยวข้องกับสัญญาทางปกครองนั้น ไม่อาจเสนอคดีต่อศาลที่คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาล หรือศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษาซึ่งได้เสนอต่ออนุญาตตุลาการนั้น โดยไม่จำเป็นต้องตัดตอนอำนาจศาลดังกล่าว</p>
<p>๙.๓ แก้ไขเรื่อง “ศาลที่มีเขตอำนาจ” ตามมาตรา ๙ โดยตัดตอนศาลที่คู่พิพาทฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาล หรือศาลที่มีเขตอำนาจพิจารณาพิพากษา ซึ่งได้เสนอต่ออนุญาตตุลาการนั้น</p>	<p>สถาบันอนุญาตตุลาการฯ ชี้แจงว่า อยู่ระหว่างการศึกษาหาแนวทางการแก้ไขมาตรา ๑๖ เพื่อให้คณะอนุญาตตุลาการมีอำนาจในการออกมาตรการชั่วคราว สำนักงานศาลยุติธรรม เห็นด้วยกับแนวทางดังกล่าว แต่การแก้ไขดังกล่าวจะต้องไม่เป็นการตัดอำนาจศาล และจำเป็นต้องพิจารณาถึงประเด็นที่เกี่ยวข้อง เช่น ระยะเวลาในการยื่นคำร้องขอคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวต่อคณะอนุญาตตุลาการ และเงื่อนไขในการพิจารณาออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวโดยคณะอนุญาตตุลาการ เป็นต้น สำหรับการแก้ไขในเรื่องการเพิ่มขอบเขตในการทำคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวของศาลและคณะอนุญาตตุลาการให้รวมไปถึงเรื่องของการเดินเผชิญสืบ การเข้าไปเก็บพยานหลักฐานในพื้นที่ที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมของคู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่งด้วย</p>
<p>๙.๔ แก้ไขเรื่อง “คำสั่งคุ้มครองชั่วคราว” ตามมาตรา ๑๖ โดยเพิ่มอำนาจให้แก่คณะอนุญาตตุลาการ ในการกำหนดคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวในคดีอนุญาตตุลาการได้ นอกจากนี้สมควรกำหนดขอบเขตให้ชัดเจนว่า อำนาจของศาลควรมีขึ้นเฉพาะกรณีที่ยังมิได้มีการแต่งตั้งอนุญาตตุลาการและภายหลังจากมีคำชี้ขาดแล้ว แต่ยังไม่ได้บังคับตามคำชี้ขาดเท่านั้น นอกจากนี้สมควรเพิ่มขอบเขตในการทำคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวของศาลและคณะอนุญาตตุลาการให้รวมไปถึงเรื่องของการเดินเผชิญสืบ การเข้าไปเก็บพยานหลักฐานในพื้นที่ที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมของคู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่งด้วย</p>	<p>สถาบันอนุญาตตุลาการฯ ชี้แจงว่า อยู่ระหว่างการศึกษาหาแนวทางการแก้ไขมาตรา ๑๖ เพื่อให้คณะอนุญาตตุลาการมีอำนาจในการออกมาตรการชั่วคราว สำนักงานศาลยุติธรรม เห็นด้วยกับแนวทางดังกล่าว แต่การแก้ไขดังกล่าวจะต้องไม่เป็นการตัดอำนาจศาล และจำเป็นต้องพิจารณาถึงประเด็นที่เกี่ยวข้อง เช่น ระยะเวลาในการยื่นคำร้องขอคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวต่อคณะอนุญาตตุลาการ และเงื่อนไขในการพิจารณาออกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวโดยคณะอนุญาตตุลาการ เป็นต้น สำหรับการแก้ไขในเรื่องการเพิ่มขอบเขตในการทำคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวของศาลและคณะอนุญาตตุลาการให้รวมไปถึงเรื่องของการเดินเผชิญสืบ การเข้าไปเก็บพยานหลักฐานในพื้นที่ที่อยู่ในความครอบครองหรือควบคุมของคู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่งด้วยนั้น ไม่เกี่ยวกับเรื่องคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวควรที่จะแยกพิจารณาประเด็นนี้ออกไปต่างหาก</p>

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ	สรุปการดำเนินการและความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
<p>๙.๕ แก้ไขเรื่อง “หน่วยงานที่มีอำนาจแต่งตั้ง อนุญาตโตตุลาการ” ตามมาตรา ๑๘ ซึ่งปัจจุบัน กำหนดให้ศาลเป็นองค์กรที่มีอำนาจแต่งตั้ง คณะอนุญาโตตุลาการได้ (กรณีที่คุณพิพาทไม่ได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น) โดยเพิ่มเติมให้หน่วยงาน หรือองค์กรที่ให้บริการด้านการอนุญาโตตุลาการ ที่ขึ้นบัญชีไว้กับกระทรวงยุติธรรม มีอำนาจเช่นว่านั้นได้</p>	<p>สถาบันอนุญาโตตุลาการฯ เห็นว่า ในประเทศอื่นๆ การให้บริการ อนุญาตโตตุลาการมีอำนาจในการแต่งตั้งคณะอนุญาโตตุลาการ โดยสถาบัน อนุญาโตตุลาการฯ อยู่ศึกษาเพิ่มเติมเพื่อจะได้มีการผลักดันให้มีการแก้ไข มาตราดังกล่าว</p> <p>สำนักงานศาลยุติธรรม เห็นว่า การแก้ไขเพิ่มเติมโดยกำหนดให้หน่วยงาน หรือองค์กรที่ให้บริการด้านการอนุญาโตตุลาการที่ขึ้นบัญชีไว้กับกระทรวง ยุติธรรม มีอำนาจแต่งตั้งคณะอนุญาโตตุลาการได้ อาจก่อให้เกิดปัญหา ในทางปฏิบัติว่าจะใช้สถาบันใดได้ สำนักงานศาลยุติธรรมจึงไม่เห็นด้วยกับ การแก้ไขในเรื่องนี้</p>
<p>๙.๖ ปรับปรุงแก้ไข มาตรา ๔๐ และ ๔๓ ในประเด็นเหตุแห่งการเพิกถอนคำชี้ขาด โดยการเพิ่มข้อความ “นโยบายสาธารณะ (Public policy)” และ “ประโยชน์สาธารณะ (Public Interests)” ซึ่งสามารถใช้นัยความหมายที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ที่เป็นสัญญาทางปกครองได้กว้างกว่าคำว่า “ขัดต่อความเรียบร้อยและศีลธรรมอันดี” ซึ่งมีความหมายที่จำกัด ทำให้สามารถนำมาคัดค้าน คำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการที่กระทบต่อนโยบาย สาธารณะหรือประโยชน์สาธารณะได้</p>	<p>สถาบันอนุญาโตตุลาการฯ เห็นว่า กฎหมายว่าด้วยการอนุญาโตตุลาการ ในหลายๆ ประเทศ รวมทั้งกฎหมายแม่แบบ (Model Law) ของ UNCITRAL ต่างก็ใช้คำว่าประโยชน์สาธารณะ (Public Policy) เป็นเหตุ แห่งการเพิกถอนคำชี้ขาด โดยสถาบันอนุญาโตตุลาการฯ อยู่ระหว่างศึกษา เพื่อจะได้มีการผลักดันเพื่อแก้ไขข้อความดังกล่าว เพื่อให้กฎหมาย อนุญาโตตุลาการของประเทศไทยทัดเทียมกับนานาประเทศ</p> <p>สำนักงานศาลยุติธรรม เห็นว่า คำว่า “ขัดต่อความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน” เป็นหลักยุติธรรม (Jus Aequum) ที่ยืดหยุ่น เหมาะสม ปรับตัวได้และคลุมถึง “ประโยชน์สาธารณะ” อยู่แล้ว หากแก้ไข คำดังกล่าว อาจก่อให้เกิดความไม่แน่นอนและตีความขยายขอบเขต ซึ่งทำให้ เกิดการเพิกถอนหรือไม่บังคับตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ อย่างกว้างขวาง สำนักงานศาลยุติธรรมจึงไม่เห็นด้วยกับการแก้ไขดังกล่าว</p>
<p>๑๐. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของคณะกรรมการสิทธิการ</p>	
<p>๑๐.๑ การกำหนดมาตรการต่างๆ เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน</p> <p>๑๐.๒ การป้องกันการทุจริตจากการแทรกแซง ของฝ่ายการเมือง</p> <p>๑๐.๓ การกำหนดให้หน่วยงานต้องดำเนินการ ตามสัญญาอย่างเคร่งครัด และข้อกำหนด ห้ามระงับข้อพิพาทด้วยวิธีอนุญาโตตุลาการ</p> <p>๑๐.๔ ความเป็นไปได้ในการปรับปรุง พ.ร.บ. อนุญาโตตุลาการฯ ปี ๒๕๕๕ ด้วย</p>	<p>๑. พ.ร.บ. การร่วมลงทุนฯ ปี ๒๕๖๒ ได้มีการกำหนดเรื่องการเพิ่ม ประสิทธิภาพของการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน และการป้องกัน การทุจริตจากการแทรกแซงของฝ่ายการเมือง เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - เป้าประสงค์ของการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชนตามมาตรา ๖ ได้กำหนดประเด็นเรื่องความเป็นหุ้นส่วนระหว่างรัฐและเอกชน ซึ่งต้องมีการจัดสรรความเสี่ยงและผลประโยชน์ตอบแทนให้แก่เอกชนอย่างเป็นธรรม โดยคำนึงถึงความสำเร็จของโครงการร่วมลงทุนและความคุ้มค่า ในการดำเนินโครงการร่วมลงทุน ประเด็นเรื่องการรักษาวินัยการเงินการคลัง ของรัฐ และประเด็นเรื่องความโปร่งใสและตรวจสอบได้ในการจัดทำ และดำเนินโครงการร่วมลงทุน รวมถึงกระบวนการตัดสินใจที่เกี่ยวข้อง - การบริหารความเสี่ยงตามมาตรา ๒๒ ได้กำหนดให้ในขั้นตอน การเสนอโครงการ หน่วยงานเจ้าของโครงการต้องจัดทำรายงานการศึกษา และวิเคราะห์โครงการ โดยครอบคลุมเรื่องความเสี่ยงของโครงการ รวมถึง

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ	สรุปการดำเนินการและความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
	<p>การระบุนโยบาย การพิจารณาถึงโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง ผลกระทบ ในกรณีที่เกิดความเสี่ยงขึ้น และวิธีบริหารจัดการความเสี่ยงในด้านต่างๆ</p> <p>- การใช้อำนาจเพื่อประโยชน์สาธารณะตามมาตรา ๕๐ ซึ่งกำหนดให้ หน่วยงานเจ้าของโครงการโดยความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีมีอำนาจ พิจารณาดำเนินโครงการร่วมลงทุนหรือมอบให้ผู้อื่นเข้าดำเนินโครงการ ร่วมลงทุนเป็นระยะเวลาชั่วคราว แก่ไขสัญญาร่วมลงทุน และบอกเลิก สัญญาร่วมลงทุน เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย ความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของประชาชน การป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ ความมั่นคง ของประเทศ หรือมีเหตุที่ทำให้การดำเนินโครงการหยุดชะงักลงจนทำให้มี ผลกระทบอย่างร้ายแรงต่อประชาชนหรือเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ๒. พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างฯ ปี ๒๕๖๐ ได้กำหนดเรื่องการเพิ่ม ประสิทธิภาพของการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชนการป้องกันการทุจริต จากการแทรกแซงของฝ่ายการเมือง และการกำหนดให้หน่วยงาน ต้องดำเนินการตามสัญญาอย่างเคร่งครัดไว้แล้ว</p> <p>สำหรับประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสัญญาอนุญาโตตุลาการตาม พ.ร.บ. อนุญาโตตุลาการฯ ปี ๒๕๔๕ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะรับไปพิจารณาต่อไป</p>

ตารางตัวย่อ

ชื่อ	ตัวย่อ
หน่วยงาน/คณะกรรมการ	
สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ	สคร.
สำนักงานอัยการสูงสุด	อส.
สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	สศช.
สถาบันอนุญาโตตุลาการ กระทรวงยุติธรรม	สถาบันอนุญาโตตุลาการฯ
คณะกรรมการนโยบายการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน	คณะกรรมการนโยบายฯ
คณะกรรมการความร่วมมือป้องกันการทุจริต	คณะกรรมการ ค.ป.ท.
กฎหมายและระเบียบ	
พระราชบัญญัติการร่วมลงทุนระหว่างรัฐและเอกชน พ.ศ. ๒๕๖๒	พ.ร.บ. การร่วมลงทุนฯ ปี ๒๕๖๒
พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐	พ.ร.บ. การจัดซื้อจัดจ้างฯ ปี ๒๕๖๐
พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๐	พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ ปี ๒๕๔๐
พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓	พ.ร.บ. อัยการ ปี ๒๕๕๓
พระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕	พ.ร.บ. อนุญาโตตุลาการฯ ปี ๒๕๔๕
ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. ๒๕๖๐	ระเบียบกระทรวงการคลังฯ